

 Związek
Harcerstwa
Polskiego
Chorągiew Wielkopolska

SENIOR

Biuletyn informacyjny Wielkopolskiej Rady Kręgów Starszyny Harcerskiej i Seniorów

61-480 Poznań, ul. Wilków Morskich 23/25 tel. 503 695 023, e-mail: seniorzy@zhp.wlkp.pl

NUMER 210 (11) 2023

LISTOPAD 2023

Miesiąc listopad nie jest brzydki
i smutny być nie musi wcale,
wystarczy mu się dobrze przyjrzeć,
żeby zobaczyć wiele zalet.

Kiedy ostatnie liście spadną
i szare chmury skryją niebo,
listopad jest jak baśń ciekawa -
ma w sobie coś tajemniczego.

Wiatr głośno śpiewa, mgły wirują,
deszcz kropelkami w okno stuka -
to jest melodia listopada
niezwykle piękna, chociaż smutna.

„Listopad” – Jadwiga Koczanowska

1.JUBILEUSZE

80 LAT - PWD. JAROSŁAW GENDERA. Druh Jarosław Gendera swoją harcerską przygodę rozpoczął w 1956 roku w 63 PDH, VI HUFIEC im. Tadeusza Kościuszki na Winiarach w Poznaniu. Przyrzeczenie harcerskie złożył w 1957 roku w lipcu na obozie harcerskim w Łęczeczkach. Druh Jarek uczestniczył we wszystkich obozach i rajdach pełniąc funkcję zastępowego, a później drużynowego. Zdobywał stopnie harcerskie w tym ćwika, a po Harcerskiej Fali w 1960 roku otrzymał stopień Harcerz Orli. W roku 2012 ponownie wstąpił do ZHP – do **Kręgu SENIORÓW Harcerskich „Szóstacy”**, Hufiec Jeżyce im. Tadeusza Kościuszki. Uczestniczy we wszystkich zjazdach ogólnopolskich i innych wydarzeniach organizowanych przez ZHP. W styczniu 2019 roku zdobywa stopień instruktorski i jako przewodnik w grudniu tegoż roku zostaje mianowany komendantem Kręgu Seniorów „Szóstacy”. Od 2021 roku pwd. Jarosław Gendera jest członkiem Prezydium Wielkopolskiej Rady Kręgów Seniorów i Starszyny Harcerskiej. Od wielu lat jest członkiem Wspólnoty Skulskiej. Na mszach św. w Dniu Skupienia w Skulsku oraz na innych mszach św. często jest lektorem. Druh Jarek posiada odznakę z okazji 100 Lecia Powstania Wielkopolskiego, Krzyż Św. Jana Pawła II i odznakę honorową Harcerska Służba Wielkopolsce.

/KSH Szóstacy Hufiec – Poznań Jeżyce/

NASZE SERDECZNE GRATULACJE I ŻYCZENIA DLA JUBILATA - PREZYDIUM WIELKOPOLSKIEJ RADY KSHiS

2.RELACJE

(na życzenie autorki bez redakcji tekstu) ***Jak co roku w Ustroniu Morskim....słuchać morza szum...*** - Oj było tym razem gwarno i donośnie ☺ W dniach 11 do 17 września 2023 Krąg Starszyny Harcerskiej i Seniorów „Damy Radę” z Wągrowca zorganizował Biwak - Zlot dla Kręgów Seniorów i Starszyny Harcerskiej Chorągwi Wielkopolskiej ZHP, przyjaciół i sympatyków. W dobrym towarzystwie czas szybko mija, były /podobno łosoś – fot. Phm. B. Wiśniewska/ kąpiele słoneczne i morskie chociaż na basen czasu już nie starczyło. Byliśmy świadkiem udanego wędkowania- na dowód zdjęcie łososa. Tradycyjnie już odbyła się msza święta za dh Jana Mroza i zmarłych harcerzy Chorągwi Wielkopolskiej (w dniu przyjazdu powzięliśmy też smutną informację o odejściu na wieczną wartę naszej wieloletniej uczestniczki, pięknie śpiewającej dh Halinki Jasiniaczyk). Na spotkaniu z Kręgiem Seniorów z Kołobrzegu oraz Gorzowa Wlkp., komendant Obozu – pwd. Jarosław Gendera przedstawił

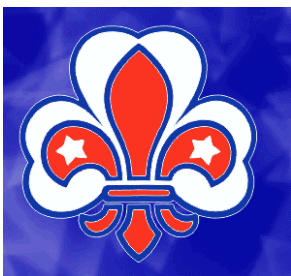

gawędę na temat historii ziemi kołobrzESCO koszalińskiej. Zmienne koleje losu - przechodzenie z rąk do rąk poszczególnych rządzących (Polacy, Niemcy Duńczycy nawet Szwedzi...). W trakcie pochodu wojsk Napoleona Bonaparte na wschód, ciekawostką okazała się studnia z wodą pitną, wykopana w Ustroniu Morskim, która uchroniła żołnierzy przed „bagienną zarazą”. Wspomniany też został , pomnik przyrody – dąb Bolesław, który pozostaje już tylko w /po mszy – fot.phm. Andrzej Lik/ wersji horyzontalnej. Były też pieśni bliskie zarówno Wielkopolanom jak i przedstawicielom Zachodniego Pomorza. Na zakończenie tego dnia czekała wszystkich niespodzianka!. Gościom zorganizowano koncert zwycięzcy The Voice Senior – p. Zbigniewa Zaranka. Trzeba przyznać, że dźwięczny głos, który z powodzeniem i radością odtwarza utwory Czesława Niemena, wprawił słuchaczy w zachwyt i pomyśleć, że w konkursie wziął udział trochę przez przypadek, trochę

z przekory bo wciąż seniorem się nie czuje. /fot - hm. U.Chraplak ze swoimi uczniami/ Pan Zbigniew przybliżył z humorem kulisy The Voice Senior, zachęcając wszystkich do płaśów. Załączam zdjęcie hm. Urszuli Chraplak ze swymi uczniami p. Zbigniewem Zarankiem oraz hm. Markiem Urbanowiczem. W kolejnych dniach wyprawa do Kołobrzegu, rejs statkiem oraz dla chętnych wizyta w mini Oceanarium. Zaliczono też „Dziki Zachód” w Zieleniewie – powrót do dzieciństwa, tratwa, gokardy, minizoo ...Tuż przed wyjazdem załapaliśmy się jeszcze

/fot.phm.Andrzej Lik/ na przyjęcie naszego Jubilata. No cóż do zobaczenia następnym razem. phm. Bożena Wiśniewska

Harcerze Seniorzy w Czechach. Morawka Czechy 21-24.09.2023 r. Mezinarodni Oldskautskie Trojsetkani. CZ-PL-SK Temat konferencji: “Kształcenie w skautingu dla dorosłych”. Każdego roku przedstawiciele harcerzy seniorów i skautów z Czech, Słowacji i Polski spotykają się aby podebatować na temat aktualnej sytuacji w ruchu skautowym. W tym roku spotkaliśmy się po raz 26-ty w czeskiej Morawce. Gościło nas

Naczelnictwo Kmene Dospelych. Polscy Seniorzy stanowili 20 osobową grupę z różnych chorągwi. Chorągiew Wielkopolską reprezentowali **członkowie prezydium WR KSISH: hm. Gabriela Jaskulska, pwd. Hanna Kurzawa i pwd. Jarosław Gendera.** Zakwaterowano nas w ładnych pokojach w hotelu Prehrada. Gospodarze przygotowali nam sporo atrakcji. Zdobyliśmy **Łysą Górę** (Lysa Hora - 1324m n.p.m.), najwyższy szczyt Beskidów Morawskich. Wjechaliśmy prawie na sam szczyt autobusem. Przeżycie niesamowite. Wąska droga, po bokach urwiska, ale za to piękne widoki. Na szczycie mieści się schronisko, które nazywa się

Chata Emil Zatopek Maraton.

Zrobiliśmy sobie tam zdjęcie przy rzeźbie jelenia. Odwiedziliśmy też **Muzeum Techniki Firmy Tatra w Kropivnicy**. Było prawie 400 eksponatów - ciężarówki, wozy specjalne, osobówki i motocykle. **Miasteczko Stramberk** urzekło nas swoją architekturą i historią. Piękne drewniane chaty we włoskim stylu, barokowy kościół pod wezwaniem św. Jana Nepomucena, muzeum regionalne i ruiny zamku. Poznaliśmy **legendę o obciętych mieszkańcom miasteczka uszach** w czasie napadu na nich Tatarów i pędem ruszyliśmy do sklepów po owe „uszy” - oczywiście były one z miodowego ciasta z różnymi dodatkami smakowymi. Zaskoczyły nas mile warsztaty rękodzielnicze, na których poznaliśmy sztukę rzeźbienia na szkło, wytwarzanie galanterii

skórzanej, czy sposoby nanoszenia wzorów na różne materiały. Nie obyło się też bez rywalizacji sportowej, np. kto dalej lub celniej strzeli. W sobotę dla chętnych na terenie hotelu zorganizowano mszę świętą. Msza odprawiona była w języku polskim i czeskim. Temat spotkania, czyli nasz główny cel zrealizowano w czasie spotkań plenarnych, w czasie dyskusji i debat w podgrupach roboczych oraz w luźnych rozmowach. Nasza grupa przedstawiła sposób zdobywania przez seniorów stopni

instruktorskich i sposób opracowywania scenariuszy zbiórek tematycznych do przeprowadzenia w kręgach. W czasie wolnym śpiewaliśmy polskie, czeskie i słowackie piosenki. Słowacy nauczyli nas ładnego tańca. Było serdecznie i wesoło. Poznaliśmy nowych przyjaciół. Trójstronne spotkanie zakończyło się podpisaniem protokołu przez szefów trzech bratnich organizacji i Prezydenta ISGF hm. Teresę Tarkowską- Dudek. Za rok spotkamy się w Polsce, prawdopodobnie w

Wapienicy. Koniec spotkania obfitował w podziękowania. Przekazaliśmy sobie wzajemnie upominki. Pożegnali nas oficjalnie szefowie organizacji i ISGF oraz organizatorzy, a my przed wyjazdem w drogę serdecznie pożegnaliśmy się ze wszystkimi uczestnikami. Do zobaczenia za rok w Polsce!

/pvd.Hanna Kurzawa, fot. uczestnicy wydarzenia/

W dniach 24 do 29 września w Sromowcach Wyżnych u podnóża Pienin spotkaliśmy się na XV-tych spotkaniach „Na Pięciolinii”. W tym roku odbyły się one w **Orlim Gnieździe**, co dla nas harcerzy było szczególnym przeżyciem, bo przecież Orle Gniazdo to „dziecko” Olgi Małkowskiej. To właśnie tam, w Sromowcach od 1924 roku rozpoczęła się jego historia. Pierwszy powstał Cisowy Dworek, potem

kolejno Watra, tytułowe Orle Gniazdo i na końcu w 1931 roku tzw. Pustelnia. Cały ten kompleks pięknych, stylowych, drewnianych budynków zbudowanych z inicjatywy Olgi Małkowskiej służył w latach międzywojennych niezamożnym, zaniedbanym dzieciom w wieku szkoły podstawowej. Był tam również internat. W czasie ferii odbywały się tam kursy, zjazdy i spotkania instruktorskie harcerzy i harcerek Związku Harcerstwa Polskiego. Hm. Olga Drahonowska – Małkowska odeszła na Wieczną Wartę w 1979r. W tym roku tu właśnie – w Orlim Gnieździe w XV-tych spotkaniach „Na Pięciolinii”

uczestniczyło 61 miłośników śpiewu i czynnego wypoczynku z całej Polski. Po przyjeździe, zakwaterowaniu i pierwszym wspólnym posiłku poszliśmy do „Watry” na inauguracyjne śpiewy. Drewniany - jak wspominaliśmy wcześniej budynek z piękną kominkową salą, poświęconą pamięci Olgi Małkowskiej, ściany przyozdobione zdjęciami, różnymi cytatami tworzyły specyficzny klimat tego miejsca. **Kominkowe śpiewające spotkania prowadził zawsze niezastąpiony phm. Józek Naziemiec, a patronowała nam wspinała duchem hm. Krysia Żydowicz.** Śpiewakom, czyli nam akompaniowało trzech gitarzystów, dwu akordeonistów, a niepisany dyrygentem tego zespołu była drużna Małgosia z Krakowa, która grała na skrzypcach. Pierwszy dzień wyjazdów i zwiedzania okolicy to wyprawa, a właściwie **słyn Dunajcem do Szczawnicy, albo wjazd na Palenicę i podziwianie stamtąd Trzech Koron**, a potem spacer wzdłuż potoku Grajcarka do centrum uzdrowiska Szczawnicy Zdroju. Po Szczawnicy

pojechaliśmy do **Jaworek**. Atrakcją była stara owczarnia przerobiona na „Muzyczną Owczarnię” – miejsce pracy twórczej gdzie odbywają się różne koncerty i spotkania muzyczne. Stadnina koni i spacer w kierunku **Wąwozu Homole** to kolejna atrakcja. Po kolacji pojechaliśmy do

Bukowiny Tatrzańskiej do „Domu Ludowego”. Dyrektor tegoż Domu w ciekawy sposób opowiedział nam o góralskich instrumentach. Był to wykład z prezentacją, przyspiewkami. Wisienką na torcie tego spotkania był występ dziecięcego zespołu pieśni i tańca. Dzieciaki mimo, że była to próba przyszły specjalnie dla nas w regionalnych strojach - było czego posłuchać i na co popatrzeć. Z ciekawostek zainscenizowały

nam ichne zaloty – taniec, przytupywanie – osobno, i na koniec wspólne wywijasy.. Szczególnie podobał się nam „zbójnicki” z ciupagami – skry sypały się aż hej! Tego długiego, pełnego wrażeń dnia w Ośrodku śpiewów nie było. Kolejny dzień to **zwiedzanie zamku Niedzicy, wyprawa stateczkiem przez sztuczny Zalew Czorszyński do ruin zamku Czorsztyn**. Po tych atrakcjach wycieczka do skansenu powstałego z

przeniesionych z zalanych wsi – głównie ze wsi Maniowy - budynków mieszkalnych i

gospodarczych. Wsie zostały zalane po spiętrzeniu wód Dunajca. Oczywiście wieczorem kolejne spotkanie przy śpiewie i okolicznościowa gawęda- **wspomnienie drużny Krysi Żydowicz o życiu i śmierci księdza Stefana Wincentego Frelichowskiego, patrona Polskich harcerzy**. Drużna Kryśka osobiście знаła księdza Wicka. Niespodzianką było dla nas zjawienie się ekipy telewizyjnej, która nagrywała gawędę drużny Kryśki, a przy okazji i kilka naszych piosenek. Kolejny dzień to **wyjazd do Zakopanego**. Na Nowym Cmentarzu zapaliliśmy znicze przy grobie Olgi Małkowskiej. Okazały granitowy pomnik upamiętnia nie tylko Olgę ale również jej męża Andrzeja Małkowskiego, który zginął w katastrofie morskiej i nie ma swojego grobu. Zwiedziliśmy również stary, zabytkowy Cmentarz na Pęksowym Brzyzku, gdzie jedna z druhen na nagrobku Kornela Makuszyńskiego przypięła buton z tegorocznej „Pięciolinii” (dawniej dzieci podczas wycieczek przypinały tam tarcze szkolne). Krótki – za krótki spacer po Krupówkach i pojechaliśmy do **Schroniska „Głodówka”**. Górcy twardziele zaliczyli wyprawę na **Rusinową Polanę**, a cepry zostali na Głodówce i chłonili piękną panoramę Słowackich Tatr z

tarasu tego ośrodka oraz śpiewając przy ognisku. Wieczorem śpiew. Ponieważ to był 27 września- **84-ta rocznica powstania Szarych Szeregów** - wygłosiłem krótką gawędę na temat okoliczności tego wydarzenia. Z uwagi na tę uroczystość, było to tzw. „spotkanie mundurowe”. Czas jest nieubłagany i czwartek to ostatni dzień wycieczek i zwiedzania. Tego dnia pojechaliśmy **szlakiem zabytkowych kościołów**. Szczególnie dużo czasu poświęciliśmy też na

wspomnienie i **zapoznanie się z miejscami związanymi z ks. prof.**

Józefem Tischnerem. Zwiedziliśmy Dom Pamięci tzw. „Tischnerówkę” przy Ośrodku Kultury w Łopusznej, a przy grobie ks. Tischnera zapaliliśmy znicze i zaśpiewaliśmy „Modlitwę harcerską”. Wieczorem pożegnalne śpiewanie, rozdanie pamiątkowych dyplomów, pożegnalny krąg i do spotkania za rok. I jeszcze – ważne - z naszej Chorągwi w Sromowcach Wyżnych było 12 osób.

/dh. Basia i pwd. Jarek Genderowie, fot. uczestnicy wydarzenia/

Wielkopolska Rada Kręgów Starszyny Harcerskiej i Seniorów na Targach „VIVA SENIORZY” w Poznaniu - w dniach 29-30 września w Hali MTP w Poznaniu odbyły się po raz dwunasty Targi VIVA SENIORZY 2023, największa w Polsce impreza oferująca seniorom

bardzo liczne produkty i usługi. Targom towarzyszyły warsztaty, koncerty i konkursy oraz prelekcje edukacyjne poświęcone szerokiemu spektrum spraw i problemów

towarzyszącym seniorom w ich codziennym życiu. Targi VIVA SENIORZY obejmowały cztery bloki tematyczne: 1) Aktywność – turystyka, uzdrowiska, hotele i pensjonaty, uroda i styl, sport

i rekreacja, kluby seniora, działalność kulturalna i artystyczna indywidualna i zespołowa, 2) Zdrowie – produkty prozdrowotne, rehabilitacja, medycyna naturalna, środki pielęgnacyjne i żywność, 3) Wiedza – edukacja i rozwój, Uniwersytety Trzeciego Wieku, szkoły językowe, ubezpieczenia, doradztwo, 4) Otoczenie – domy pomocy społecznej i placówki

opiekuńcze realizujące opiekę dzienną i całodobową, domy seniora, systemy kontroli. Tradycyjnie, jak każdego roku, aktywny udział w Targach VIVA SENIORZY wzięła Wielkopolska Rada Kręgów Starszyny Harcerskiej i Seniorów. Stoisko obsługiwali z wielkim zaangażowaniem przedstawiciele Prezydium Rady: hm. Urszula Kocikowska, phm. Andrzej

Konarkowski i phm. Piotr Pers. Towarzyszyli im każdego dnia również harcerki i harcerze seniorzy z różnych Kręgów, wszyscy elegancko ubrani w swoje mundury. Wokół atrakcyjnie przystrojonego naszego stoiska (harcerski namiot, ognisko, stojak z manierką i menażką oraz godło WR KSHiS i harcerski krzyż) przez cały czas trwania imprezy gromadzili się seniorki i seniorzy tłumnie uczestniczący w Targach. Bardzo wielu z nich widząc harcerskie mundury z

krzyżem harcerskim, kolorową chustą i funkcyjnym sznurem ze wzruszeniem wspominało dawne młodzieńcze lata spędzone na biwakach i obozach harcerskich, na zbiórkach i w czasie wykonywania różnych zadań i zabaw harcerskich. Często pytali o to, czy możliwe jest uczestniczenie w działalności Kręgów Starszyny Harcerskiej i wspólne spędzanie czasu w harcerskiej atmosferze. **Ogromnym zainteresowaniem cieszyły się warsztaty makramy prowadzone w pierwszym dniu Targów przez hm. U. Kocikowską i phm. Elżbietę Karbowiak, a w drugim dniu wspólnie przez hm. Gabrielę Jaskulską i hm. Urszulę. Phm. Piotr Pers prezentował swoje obszerne zbiory literatury harcerskiej, historycznej i turystycznej. Prowadził też ciekawe konkursy z wiedzy harcerskiej i historycznej obdarowując uczestników książkami i gadżetami.** Wielką atrakcją naszego stoiska w obu dniach było wspólne śpiewanie piosenek harcerskich. **Wokół hm. Bogusia Olejniczaka (śpiew i gitara) i phm. Andrzeja Konarkowskiego (akordeon) gromadzili się seniorki i seniorzy.** Wesołe nuty harcerskich piosenek i refleksyjne słowa wielu patriotycznych piosenek wybrzmiewały w hali wypełnionej tysiącami odwiedzających Targi oraz wystawców. Zainteresowanie naszym stoiskiem wykazali również redaktorzy radiowi i prasowi, a ekipa telewizyjna nagrała krótki reportaż zakończony wspólnym odśpiewaniem popularnej piosenki harcerskiej „Płonie ognisko i szumią knieje...”. Targom towarzyszyły również koncerty gwiazd polskiej estrady. W piątek na targowej scenie śpiewał Andrzej Rybiński, natomiast w sobotę swoje największe przeboje śpiewała poznanianka Hanna Banaszak. W piątek po koncercie odbyła się impreza taneczna poprowadzona przez popularną DJ Wikę. Targi VIVA SENIORZY to wielkie święto

wszystkich tych, którzy często po zakończeniu swojego życia zawodowego mają ochotę na pomaganie innym, szczególnie tym potrzebującym pomocy i wsparcia. I jak wspomnieliśmy przedstawicielom Radia EMAUS i Radia Poznań - harcerze seniorzy rozwijają swoje zainteresowania i hobby, na które nie zawsze był czas w dotychczasowym życiu. Realizując zasady zawarte w Prawie Harcerskim starają się być pożytecznymi, nieść pomoc bliźnim, nie narzekać i z radością pokonywać wszelkie problemy. VIVA SENIORZY! Do zobaczenia za rok!

/phm. Andrzej Konarkowski, fot. phm. Piotr Pers/

„Czy harcerki i harcerze starzeją się inaczej? Czy wigor i energię można od nich czerpać? Druhny i druhowie należący do starszyny są swoistymi mistrzami, mentorami dla młodych ludzi, którzy dopiero rozpoczynają przygodę ze skautingiem. Okazuje się jednak, że i starsi szkolą się i uczą od młodych

harcerzy, choćby obcowania z nowymi technologiami. O wartościach, energii, nowych aktywnościach i dziwnie brzmiących „złazach”, wyjątkowi goście opowiedzieli w *Spotkaniu przy kawie* Arkadiuszowi Szymańskiemu.” To wpis na stronie Radia Emaus, a gośćmi tymi byli przedstawiciele prezydium WR KSHiS – hm. Gabriela Jaskulska, hm. Urszula Kocikowska, hm. Barbara Król i phm. Piotr Pers. Druhá Gabrysia wspomniała m.in., że Rada skupia **37 kręgów starszyny harcerskiej z całej Wielkopolski – razem to ponad czterystu pięćdziesięciu seniorów. Jest to najliczniejsza w Polsce grupa starszyny harcerskiej.** Rozmawiano też na tematy wymienione na wstępie tej notki. Audycja nadawana była na żywo i pytań nie znano, mimo to chyba poszło nie najgorzej, bo goście zaproszeni zostali na kolejne spotkania.

Tradycyjne jesiennie spotkanie komendantów Kręgów Seniorów i Starszyny Harcerskiej oraz kierowników Referatów Seniorów Chorągwi zwołane przez Kierownika Wydziału Seniorów przy GK – hm. Bogdana Radysa odbyło się w dniach 6 - 8 października 2023 r. w Harcerskim Ośrodku Hufca Pałuki w Smerzynie gmina Łabiszyn. W piątek – 6 października do Smerzyna zjechali seniorzy harcerscy z całej Polski, z 30 miast i 9 Chorągwi ZHP. Na spotkanie przybyła

m.in. druhá hm. Dominika Brożek – członkini GK do spraw kształcenia, która przekazała informacje z Głównej Kwatery o programach i zadaniach. Druhnie zadawano wiele pytań – w tym o składki członkowskie seniorów, mundury harcerskie, zdobywanie stopni przez seniorów. Hm. Dominika oświadczyła, że nasze sugestie przekaze Radzie Naczelnej. Obecne były również druhny - hm. Beata Bardzińska – Komendantka Chor. Kujawsko- Pomorskiej ZHP, która wszystkich obdarowała małymi srebrnymi lilijkami oraz jej zastępczyni hm. Dorota Sucharska, a także Kom. Hufca ZHP „Pałuki” hm. Olga Skotnicka, która opowiedziała o działalności hufca. Ten wieczór – jak i następne zakończyliśmy wspólnymi śpiewami przy wspianiałym akompaniamencie gitary hm. Haliny Krystowczyk – kier.

Referatu Chorągwi Kujawsko – Pomorskiej, która wraz z phm. Teresą Foigt przygotowała spotkanie. W sobotę – 7 października seniorzy zwiedzili **Pałac w Lubostroniu**, zapoznali się z jego historią świetnie opowiedzianą przez przewodnika – hm. Macieja Banasia, a potem zawitali **do Grodu Pelikana – Szubina**. Tu w Muzeum Ziemi Szubińskiej czekała na nich kawa, herbata i słodkie wypieki. Zwiedziliśmy sale muzealne – w tym izbę regionalną, obejrzelśmy plansze o historii harcerstwa w Szubinie. Wraz z przewodnikiem – **p. Kamilą Czechowską – Dyrektorem Muzeum** seniorzy udali się następnie do kościoła pw. św. Marcina Biskupa, gdzie powitał ich proboszcz ks. Dziekan Tadeusz Lesiński i opowiedział o dziejach tego niewielkiego, ale uroczego kościoła. Stąd przeszliśmy do ruin zamku rycerskiego, a p. Czechowska opowiedziała o historii zamku siedziby Sędziwoja VI Pałuki herbu Topór. Wieczorem spotkanie i debaty – w tym na temat czy do Kręgów przyjmować osoby nie będące przedtem w harcerstwie – wywiązała się długa dyskusja. Ponadto Kręgi wносиły swoje postulaty i zdawały raporty z działalności. Nie zabrakło symbolicznego ogniska i harcerskich piosenek. Gawędę na temat Pałuk wygłosił hm. Waldemar Dolata - członek Komendy Hufca ZHP „Pałuki”. W niedzielę jeszcze trochę dyskusji oraz oglądanie filmu ze Złazu w Katowicach w 2022 r. Spotkanie zakończyło się obiadem i harcerskim kręgiem przyjaźni. Czuwaj!

/phm. Teresa Foigt, fot. hm. Gabriela Jaskulska, hm. Krzysztof Sobański/

10 października 1939 roku w Forcie VII w Poznaniu Niemcy utworzyły pierwszy na ziemiach polskich obóz koncentracyjny – Konzentrationslager Posen. Był to największy w Wielkopolsce ośrodek eksterminacji polskich elit. Szacuje się, że w ciągu całego okresu funkcjonowania obozu przeszło przez niego nawet ok. 40 tys. ludzi. Zginęło bądź zmarło tam kilka tysięcy osób. Oficjalna nazwa obozu była zmieniana dwukrotnie, nie miało to jednak wpływu na sytuację znajdujących

się w nim więźniów. Przez Niemców Fort VII określany był potocznie jako Lager der Blutrache – obóz krwawej zemsty. Tam właśnie po raz pierwszy zastosowano komory gazowe do uśmiercania ludności cywilnej. **W 84 rocznicę utworzenia Konzentrationslager Posen** oddano cześć ofiarom tego obozu. Odbył się Apel Pamięci, w trakcie którego upamiętniono ofiary obozu. W Apelu udział wzięli m.in. przedstawiciele władz Województwa, Miasta Poznania, służb mundurowych, kombatancki oraz rodziny ofiar, a także my – **przedstawiciele Wielkopolskiej Rady Kręgów Starszyny Harcerskiej i Seniorów**. Gościem honorowym był Martin Kremer - Konsul Generalny Niemiec z Wrocławia. Po części oficjalnej odbyło się przedstawienie muzyczno-teatralne *Odłamki | Splitter*, które powstało w ramach współpracy Stowarzyszenia Artefaktion e.V. z Hanoweru, Muzeum Martyrologii Wielkopolan – Fort VII z Teatrem Muzycznym w Poznaniu. Niestety nie było podwyższenia, więc nie sposób było dojrzeć wszystkiego co dzieje się na scenie, ale zachwycała nas piękna muzyka i głosy młodych artystek. O spektaklu tym na stronie Miasta Poznań napisano: „*ODŁAMKI / SPLITTER- to przedstawienie międzynarodowego zespołu realizatorów i wykonawców stworzone z myślą o ofiarach wojen i katastrof, o*

wyrzuconych, odepchniętych, zniszczonych i pozbawionych oblicza, o okradzionych z indywidualności, o tych, którzy znajdują swoje miejsce najwyżej jako abstrakcyjna liczba w statystykach... Ich nieszczęście może nas "zarazić", próbujemy więc o nich zapomnieć. Jednak i tak są między nami - żywi lub umarli, tkwią w duszach ich potomków i w naszej świadomości - jak odłamki szkła... Spektakl łączy historię Matki opłakującej Syna - średniowieczną "Stabat mater" w kompozycji muzycznej Giovanniego Battisty Pergolesiego ze współczesną perspektywą - powstałą dla spektaklu muzyką Tatjana Prelević."

/str. Miasta Poznania, hm. Urszula Kocikowska, fot. phm. Piotr Pers/

11 października w samo południe, w ciepłych promieniach słońca na zaproszenie kręgu „Szóstacy” z Poznania stawiliśmy się na tradycyjnym spotkaniu „Pyra Szóstaków”. Zbiórka odbyła się w ośrodku **Scout Camp Poznań**. Scout Camp to przestrzeń eventowo-campingowa prowadzona przez Fundację Wspólny Nurt. Fundacja zarządza terenem starego kempingu Strzeszyńskiego. W jej skład wchodzi członkowie i członkinie środowiska harcerskiego Szczepu Herkules Podolany-Strzeszyn. W zbiórce wzięli udział przedstawiciele następujących kręgów: „Stare Sęki”, „Przyjaciele”, „Owar”, „Dziewiątacy”, „10 PDH I WIARUSY” i oczywiście „Szóstacy” z Poznania oraz „Płomienie” z Czerwonaka, „Warta” z Konina i „WIARUSY” z Wrześni. Zbiórka rozpoczęła się koncertem harcerskich piosenek, prowadzonym przez druhow **Bogusia Olejniczaka** i **Andrzeja Konarkowskiego**. A potem ...

potem zaczął się poczęstunek, który trwał prawie do końca zbiórki. Był rumpuć, pyra z gzikiem, ciasto drożdżowe, jabłecznik, babka i na koniec jeszcze kiełbaski z grilla. W przerwie konsumpcji **złożyliśmy życzenia z okazji 80 urodzin komendantowi Szóstaków dh. Jarkowi Genderze** i **zaśpiewaliśmy mu harcerskie STO LAT**. Druh Jarek odwdzieczył się bardzo interesującą gawędą na temat PYRY. Można było też kupić koszulki z barwnym nadrukiem harcerskiego

obozowiska. Dla wielu z nas była to okazja do spędzenia ciepłego, słonecznego dnia w gronie przyjaciół i znajomych. Druhu Jarku, dziękujemy za wspaniałą organizację i zaproszenie!

/hm. Anna Paluszak, fot. hm. A Paluszak, hm. B. Król/

Listopad to miesiąc, w którym szczególnie pamiętamy o tych, których już nie ma wśród nas. Odwiedzamy cmentarze i inne miejsca pamięci, aby zapalić znicze, złożyć kwiaty, pomodlić się. Odbywają się Apele Pamięci i msze św. Za harcerzy z Chorągwi Wielkopolskiej ZHP, którzy odeszli na Wieczną Wartę już **26 października odbyła się msza św. w kościele pw. św. Jana Jerozolimskiego za Murami w Poznaniu, zamówiona przez prezydium WR KSHiS**. We mszy uczestniczyło ponad 30 seniorów z najbliższych Kręgów. Na zakończenie mszy św. odśpiewano Modlitwę

Harcerską. Następnie po przejściu do salki parafialnej kontynuowano śpiewy pod przewodnictwem i przy narracji hm. **Bogusława Olejniczaka, który śpiewał oraz grał na gitarze, a towarzyszył mu phm. Andrzej Konarkowski grał na akordeonie.** Prezydium WR

KSHiS wydrukowało śpiewniki, w których zostały ujęte harcerskie piosenki i pieśni w kolejności od życia obozowego młodego harcerza aż do jego służby w obronie ojczyzny jako powstańca, czy żołnierza. Druh Boguś bardzo obrazowo przedstawił – również w narracji – służbę harcerską. W przerwach między śpiewem był słodki poczęstunek przy kawie. **Prezydium Rady serdecznie dziękuje proboszczowi parafii – ks. Pawłowi Deskurowi za udostępnienie salki, znakomitym muzykom za grę i śpiew, a wszystkim, którzy dostarczyli**

ciasta – w tym drużynie Jance Kucharskiej (wdowie po śp. phm. Bogdanie – Komendancie Kręgu BEMACY), przew. Rady – hm. Gabrysi Jaskulskiej, pwd. Zdzisiowi Firlejowi i hm. Bogdanowi Janiszewskiemu – za poczęstunek. Spotkanie zakończono braterskim kręgiem i wspólną fotografią.

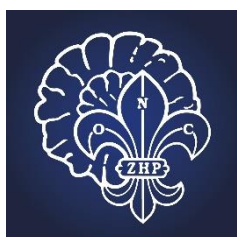
/hm. Urszula Kocikowska/

3.KOMUNIKATY

Instruktorski Krąg „Dziewiątacy” zaprasza na uroczystą mszę św. 18 listopada godz. 12.00 do kościoła przy ul. Bluszczowej w Poznaniu. Po mszy św. spotkanie w salce przy kościele na harcerski poczęstunek – kawa i ciasto.

Czuwaj!

Wspólny komunikat Komisji Historycznej Chorągwi Wielkopolskiej ZHP (przewodniczący phm. Marek Mikołajczyk) i Oddziału Wielkopolskiego Towarzystwa Pamięci Powstania Wielkopolskiego 1918-1919 (prezes hm. Wawrzyniec Wierzejewski).

Jeśli pragniemy, ażeby w ekspozycji nowobudowanego Muzeum Powstania Wielkopolskiego 1918-1919 rola i udział skautów/harcery w przygotowaniach i przebiegu Powstania znalazły znaczące i eksponowane miejsce, to koniecznie wzbogaćmy jego zbiory o przedmioty i artefakty związane z historią harcerstwa wielkopolskiego i udziałem w nim naszych poprzedników w służbie i przodków. Pokażmy kolejnym pokoleniom harcerzy i wszystkim, nie tylko w naszym regionie, jak walczyliśmy o niepodległość. Odkryjemy na nowo to, co przechowywaliśmy dotąd tylko dla rodziny: fotografie, dokumenty, odznaczenia, plakietki, mundury, sztandary, orły, wspomnienia, kroniki oraz inne przedmioty z epoki – drobne i duże. To będzie istotnym i ważnym uzupełnieniem kolekcji, którą dysponuje już Muzeum. Wszystko można przekazywać bądź w formie imiennych darów bądź depozytów. Darczyńcy nie zostaną zapomniani!

W sprawie darów i depozytów prosimy kontaktować się z Muzeum Powstania Wielkopolskiego w dotychczasowej siedzibie w Odwachu: Poznań, Stary Rynek 3, tel. 61 853 19 93.

4. Z ŻAŁOBNEJ KARTY

16 października 2023 r. na cmentarzu parafialnym w Trzemesznie **pożegnaliśmy hm. Stanisława Góralczyka**. Druh Stanisław - harcerz, nauczyciel, działacz społeczny i samorządowy urodził się w listopadzie 1942 roku w Trzemesznie. Do ZHP wstąpił w 1958 roku. Zobowiązanie instruktorskie złożył w 1962 roku. W 1964 r. przewodnik, w 1969 r. podharc mistrz, w 1972 r. harcmistrz. Pełnił funkcję zastępowego, drużynowego, członka Rady Hufca, uczestnik szkoleń i kursów. Organizator obozów, biwaków, wycieczek. Współorganizator i aktywny członek **Kręgu Seniorów w Trzemesznie**. Oznaczony wieloma odznaczeniami harcerskimi, nauczycielskimi i społecznymi.

/Hufiec ZHP Trzemeszno/

CZEŚĆ JEGO PAMIĘCI...

REDAKCJA BIULETYNU ZASTRZEGA SOBIE PRAWO DO DOKONYWANIA SKRÓTÓW I KOREKTY

NADSYŁANYCH TEKSTÓW I NIE BIERZE ODPOWIEDZIALNOŚCI ZA ICH TREŚĆ.

REDAKTOR i OPRACOWANIE TECHNICZNE: hm. BARBARA KRÓL

barbara.krol@zhp.net.pl, basia_krol@o2.pl